

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 544-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, 19.6.2019-20.6.2019

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca de Investiții Europeană „Planul de investiții pentru Europa: bilanț și pașii următori”

[COM(2018) 771 final]

(2019/C 282/04)

Raportor: **Petr ZAHRADNÍK**Coraportor: **Javier DOZ ORRIT**

Sesizare	Comisia Europeană, 18.2.2019
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	4.6.2019
Data adoptării în sesiunea plenară	19.6.2019
Sesiunea plenară nr.	544
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotrivă/abțineri)	180/0/8

1. Concluzii și recomandări

1.1. Dintr-o perspectivă generală, CESE salută Planul de investiții pentru Europa, pentru contribuția sa la promovarea investițiilor în UE și pentru utilizarea mai eficientă a resurselor financiare limitate în scopul unor investiții strategice paneuropene ca un nou tip de redistribuire financiară în UE. CESE recomandă stabilirea unui obiectiv de investiții în UE, ca unul dintre criteriile pentru o politică de investiții pe termen lung și sustenabilă; obiectivul de investiții ar putea face parte din ciclul regulat al semestrului european și ar putea fi evaluat anual.

1.2. Scopul Planului de investiții pentru Europa și, în general, al investițiilor stimulate prin instrumente publice ar trebui să fie sprijinirea obiectivelor strategice ale UE, inclusiv: (a) promovarea convergenței durabile ascendente pe plan economic și social în rândul statelor membre, (b) investiții sustenabile, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite (ONU-ODD), (c) facilitarea tranzițiilor echitabile, ecologice și digitale, (d) consolidarea rezilienței economice a economiilor europene, (e) dezvoltarea unei infrastructuri strategice, (f) promovarea productivității, cercetării, dezvoltării, inovării, educației și formării profesionale, (g) creșterea investițiilor sociale și (h) sprijinirea competitivității economiei europene în context global. CESE consideră că ar fi necesare orientări suplimentare pentru a atinge aceste obiective în termeni geografici și sectoriali.

1.3. Instituirea de urgență a unui sistem de clasificare unificat și a unor indicatori pentru identificarea gradului de performanță în materie de durabilitate, pe baza ODD ale ONU și a Concluziilor Consiliului European din 20 iunie 2017, i-ar ajuta pe investitori să își canalizeze fluxurile de investiții către activități durabile ⁽¹⁾.

1.4. CESE este convins că instrumentele financiare inovatoare au un potențial uriaș de a acoperi domeniile abordate de programul InvestEU propus. Comitetul are încredere în sinergiile dintre programul InvestEU și viitoarele programe gestionate la nivel central (de exemplu, Mecanismul pentru interconectarea Europei, Orizont Europa), preferând utilizarea unui instrument bazat pe rentabilitate. În acest scop, atunci când se combină mai multe programe sau proiecte, este necesară simplificarea reglementării.

1.5. Una dintre cele mai importante valori adăugate ale programului InvestEU este sprijinul acordat proiectelor europene la scară largă (SESAR, ERTMS, rețelele inteligente ale UE) prin valorificarea unor fonduri private, însă obținerea acesteia necesită, de asemenea, acțiunea Comisiei în sensul instituirii cadrului de reglementare și financiar adecvat. Comisia ar trebui să depună eforturi pentru a atrage statele membre în aceste proiecte majore.

1.6. CESE consideră că UE ar trebui să fie pregătită, la ora actuală, să își asume un risc mai ridicat pentru a obține o stimulare sporită a creării de locuri de muncă și a nivelului de trai. Prin urmare, Comitetul recomandă ca acestui instrument să îi fie alocat în CFM un angajament mai mare.

1.7. CESE sprijină în foarte mare măsură efortul Comisiei de a identifica obstacolele principale în calea unor activități de investiții mai intense în domeniile ce țin de mediul pieței unice, integrând cerințele în materie de infrastructură, educație și competențe, precum și alinierea normelor privind ajutoarele de stat.

1.8. Cu toate acestea, Comitetul consideră că soluționarea deficitului de investiții al UE, care este unul dintre riscurile cele mai grave la adresa viitorului economiei europene, ar necesita un efort financiar mai mare din partea UE, a statelor membre și a sectorului privat. De aceea, CESE invită autoritățile UE să consolideze capacitatea financiară a programului InvestEU în cadrul financiar multianual 2021-2027.

1.9. Pe de altă parte, Comitetul consideră că sunt necesare mai multe eforturi și să se realizeze o legătură mai strânsă între FEIS (respectiv, programul InvestEU) și celelalte programe de investiții ale UE și ale statelor membre, promovând sinergiile necesare, evitând duplicările și suprapunerile dintre acestea și direcționând investițiile către realizarea unor obiective mai precise.

1.10. CESE propune consolidarea domeniului de aplicare al Programului InvestEU, pentru a oferi întreprinderilor europene garanțiile necesare care să le permită să investească în afara zonei UE și să promoveze comerțul cu UE.

1.11. CESE recomandă cu insistență Comisiei să își intensifice eforturile de sensibilizare a întreprinderilor și cetățenilor europeni cu privire la avantajele care decurg din Planul de investiții pentru Europa, în special în ceea ce privește IMM-urile, făcându-i conștienți de contribuția UE.

2. Contextul general al propunerii și datele esențiale

2.1. Avizul se bazează în mod direct pe concluziile adoptate în avizul privind InvestEU ⁽²⁾, pe care le dezvoltă, precum și pe alte avize privind cadrul financiar multianual 2021-2027 și performanța economică și în materie de investiții a UE ⁽³⁾. Prin urmare, concluziile exprimate în mod explicit în aceste avize nu vor fi repetate în prezentul document, care este în mod implicit de acord cu ele.

2.2. Comunicarea Comisiei Europene intitulată „Planul de investiții pentru Europa: bilanț și pașii următori” este de acord pe deplin cu concluziile avizului pe tema InvestEU ⁽⁴⁾ adoptat, în special cu următoarele puncte:

— activitatea de investiții este singurul indicator macroeconomic major care nu a atins nivelul din perioada 2006-2007 anterioară crizei, iar încurajarea utilizării tuturor instrumentelor relevante pentru a o sprijini este, prin urmare, pe deplin justificată și legitimă;

— crearea unui instrument financiar pentru a sprijini investițiile, bazat pe principiul garanției, constituie o inovație semnificativă în finanțarea proiectelor majore de investiții de interes public;

⁽¹⁾ În conformitate cu Planul de acțiune al Comisiei Europene privind finanțarea creșterii durabile.

⁽²⁾ JO C 62, 15.2.2019, p. 131.

⁽³⁾ JO C 440, 6.12.2018, p. 106; JO C 62, 15.2.2019, p. 83; JO C 62, 15.2.2019, p. 90; JO C 62, 15.2.2019, p. 126; JO C 62, 15.2.2019, p. 312 și JO C 159, 10.5.2019, p. 49.

⁽⁴⁾ JO C 62, 15.2.2019, p. 131.

- implicarea capitalului privat este foarte benefică și oportună în acest scop. Totuși, parteneriatele public-privat (PPP) concepute deficiente pot ajunge să coste mai mult decât furnizarea publică directă a aceluiași servicii. Investițiile publice în servicii publice accesibile, de înaltă calitate și la prețuri rezonabile în UE trebuie să fie o prioritate;
- pe lângă investițiile interne, ar trebui să fie acordat sprijin și investițiilor care au o dimensiune transfrontalieră semnificativă. Modelul poate fi utilizat și pentru a pune în aplicare investițiile pentru dezvoltare pe care UE le realizează în afara granițelor sale;
- punerea în aplicare a unor reforme structurale la nivelul statelor membre, precum și în UE în general poate spori efectele activităților de investiții;
- pentru a răspunde acestor provocări, investițiile realizate ar trebui să respecte nevoile pieței unice, după caz, în toate dimensiunile sale, precum și funcționarea piețelor financiare, infrastructura de transport și energetică și pregătirea resurselor umane.

2.3. Comunicarea Comisiei Europene abordează o sferă mai largă decât de obicei, inclusiv nevoia de a elimina obstacolele care împiedică recuperarea investițiilor mai solide și utilizarea mai eficientă a instrumentelor financiare pentru a sprijini investițiile.

2.4. Deși propunerea de regulament privind programul InvestEU abordează în principal parametrii tehnici ai acestui instrument, Comunicarea Comisiei se axează în special pe contextul economic, politic și social, precum și pe analiza și descrierea mediului în care va fi folosit instrumentul. CESE este de acord cu această perspectivă generală.

2.5. Prima prioritate majoră a Comisiei Juncker (între sfârșitul anului 2014 și începutul anului 2015) a fost aceea de a contribui la eliminarea sau reducerea decalajului în materie de investiții din UE după criză. Fără investiții suficiente și profitabile, prosperitatea economică viitoare a Europei și capacitatea sa de a concura din punct de vedere economic la nivel mondial nu pot fi asigurate. De aceea a fost adoptat și pus în practică proiectul privind Planul de investiții pentru Europa, a cărui reprezentare simbolică după 2020 va fi mai ales programul InvestEU. În centrul acestuia se află un instrument financiar construit pe baza unei garanții bugetare. CESE consideră că acest instrument nu numai că este adecvat pentru asigurarea investițiilor în UE, ci poate reprezenta, de asemenea, o platformă foarte eficientă a UE pentru dezvoltarea și sprijinirea proiectelor de investiții din afara UE (în legătură cu noile obiective ale cadrului financiar multianual pentru perioada 2021-2027 în ceea ce privește acțiunile externe, globalizarea și numărul mai mare de proiecte externe).

2.6. Profitabilitatea și eficiența investițiilor depind de existența unei structuri economice stabile. Prin urmare, reformele structurale sunt considerate o condiție prealabilă pentru asigurarea impactului preconizat al investițiilor. Deficiențele structurale semnificative au ca rezultat o gamă largă de obstacole (de reglementare, administrative, bariere în calea concurenței loiale etc.). Aceste obstacole sunt impedimente grave atât la nivel național, cât și la nivel transfrontalier.

2.7. CESE apreciază faptul că UE sprijină cel mai deschis mediu posibil atât pentru investiții, cât și pentru comerț, cu condiția să fie respectate drepturile lucrătorilor și drepturile sociale, precum și protecția mediului. În același timp, totuși, Comitetul acordă o atenție specială riscului politic și strategic global, din ce în ce mai mare, care poate fi asociat cu unele investiții străine. CESE salută și sprijină introducerea unei funcții de protecție pentru anumite investiții străine, al cărui scop principal nu este economic sau comercial, ci este legat de politică și putere.

3. Observații generale

3.1. CESE apreciază beneficiile Planului de investiții pentru Europa, în special în ceea ce privește următoarele aspecte:

- în momentul crizei, finanțarea privată a fost oprită și, prin urmare, nevoile financiare nu au fost satisfăcute. Investitorii au început să țină seama mai atent și mai minuțios de riscuri. Planul de investiții pentru Europa s-a dovedit a fi o platformă adecvată, sigură, practică și concepută atent pentru stimularea investițiilor și atragerea finanțărilor private;
- Planul de investiții pentru Europa a contribuit în mod pozitiv la monitorizarea specifică și sistematică a cazurilor de disfuncționalități ale pieței sau a situațiilor adverse investițiilor și a ajutat la adaptarea percepției riscului la necesitatea abordării lor într-o manieră compatibilă cu piața;
- exemplele de proiecte sprijinite menționate în Comunicarea Comisiei Europene arată în mod clar că, în absența Planului de investiții pentru Europa și a Fondului european pentru investiții strategice (FEIS), capitalul privat nu ar fi fost direcționat niciodată către acest tip de proiecte fără garanții suficiente și o acoperire adecvată a riscului (cu excepția unei motivații filantropice), iar resursele publice pentru astfel de acțiuni ar fi, prin natura lor, limitate;

— Planul de investiții pentru Europa și FEIS prevăd ca proiectele să fie supuse unui test privind rentabilitatea financiară directă și, prin urmare, să îndeplinească standardul minim de calitate care le este impus.

3.2. În 2018, investițiile publice și private totale din UE au fost de 20,5 % din PIB-ul UE, un nivel în continuare mai mic decât cel din 2007 cu mai mult de două puncte procentuale. Rata lentă de recuperare a investiției, din 2013, a fost generată atât de investițiile publice, cât și de cele private.

3.3. Investițiile publice din UE-27 în perioada 2014-2018 au fost, în medie, de 2,86 % din PIB (2,68 % în zona euro), în comparație cu 3,4 % din PIB între anii 2009 și 2013 (3,2 % în zona euro) ^(*). În special formarea netă de capital fix a fost în general negativă din 2014 până în 2017, indicând reducerea stocului de capital public. Întrucât, la nivel macro, acest lucru contravine obiectivelor din Planul de investiții pentru Europa, CESE încurajează Comisia Europeană să ia măsuri pentru a promova investițiile publice la nivelul statelor membre. Aceste măsuri ar trebui să fie incluse în recomandările specifice fiecărei țări, împreună cu celelalte instrumente relevante ale semestrului european.

3.4. Cea mai mare parte a decalajului în materie de investiții este generată de investițiile private. Având în vedere acest aspect, dimensiunea totală a planului de investiții a fost de la început prea mică. Pe o perioadă de cinci ani, Uniunea Europeană plănuiește să mobilizeze investiții de 500 de miliarde EUR, reprezentând 100 de miliarde EUR pe an sau aproximativ 0,6 % din PIB-ul anual al UE.

3.5. CESE cunoaște importanța instrumentelor financiare rambursabile pentru sprijinirea activității de investiții în UE, precum și potențialul lor încă nevalorificat. De exemplu, ele pun bazele utilizării mult mai eficiente și mai convenabile a fondurilor disponibile. Spre deosebire de granturi, acestea sunt fonduri rambursabile care pot fi folosite ulterior și în mod repetat în funcție de cifra de afaceri. În plus, înăsprirea preconizată a politicii monetare și disponibilitatea redusă a creditelor pot face să le crească și mai mult atractivitatea. Dacă sunt gestionate în mod adecvat din punctul de vedere al politicii economice și al guvernantei, ele facilitează crearea unei baze financiare solide pentru un sprijin pe termen foarte lung (chiar și pentru mai multe decenii) acordat investițiilor de interes public (este esențial să se definească ce se înțelege prin interes public; opinia predominantă în prezent este aceea că instrumentele financiare sunt adecvate atunci când este vorba despre remedierea diverselor tipuri de disfuncționalități ale pieței). Dezvoltarea de instrumente financiare contribuie, de asemenea, la încurajarea varietății produselor financiare disponibile pe piețele naționale, precum și pe piața paneuropeană a intermediarilor financiare și la consolidarea diversității acestora și a diversității produselor și a soluțiilor financiare disponibile.

3.6. În același timp, CESE evidențiază faptul că nu toate proiectele sunt neapărat potrivite pentru a fi sprijinite prin intermediul instrumentelor financiare (criteriul general de relevanță este existența unui mediu de piață și numeroasele forme ale riscului de disfuncționalități ale pieței). În cazul în care proiectul s-a dovedit demn de a fi sprijinit prin intermediul instrumentelor financiare, efectul este obținut în trei moduri foarte simple:

- prin sprijin pentru un proiect care este capabil să genereze beneficii suplimentare și măsurabile (de exemplu, creșterea profitabilității, creșteri ale productivității). În acest caz, beneficiarii ajutorului sunt aproape exclusiv întreprinderi individuale sau grupuri de întreprinderi individuale, cum ar fi clusterelor;
- prin economii în ceea ce privește performanța proceselor existente (cum ar fi scăderea cererii de energie și a costurilor, precum și reducerea costurilor de funcționare prin optimizarea proceselor). În acest caz, organismele din sectorul public pot fi sprijinite prin intermediul instrumentelor financiare în același mod ca întreprinderile;
- prin stabilirea unei participări financiare a consumatorilor unui anumit produs sau serviciu. Această participare poate fi sprijinită în mod suplimentar printr-un grant dedicat sau printr-un alt program de sprijin național sau regional care permite ca un instrument financiar să fie rambursabil.

3.7. CESE remarcă o parte fundamentală a Comunicării Comisiei Europene, care abordează identificarea obstacolelor existente. Acestea sunt în principal obstacole în calea pieței unice, care necesită o mai mare aprofundare, și eliminarea piedicilor (atât prin depășirea obstacolelor administrative și de reglementare existente, cât și prin modernizarea tehnologică a pieței unice prin realizarea pieței unice digitale și prin strategia aferentă de punere în aplicare). Ne gândim, de asemenea, la potențialul de dezvoltare al piețelor de capital și la încorporarea lor în uniunea piețelor de capital. Există atât obstacole cât și potențial pentru integrarea infrastructurii de transport și celei energetice, fie prin dezvoltarea de rețele transeuropene (TEN), fie pe baza unei uniuni energetice. De asemenea, este important să se țină seama de dimensiunea umană și de cerințele în materie de educație și competențe ale forței de muncă (în conformitate cu principiile Pilonului european al drepturilor sociale), precum și de alinierea normelor privind ajutoarele de stat. Din punctul de vedere al optimizării sinergiilor în CFM pentru perioada 2021-2027, CESE observă și că este necesar să se asigure maximum de conformitate cu fondurile ESI.

^(*) Previțiuni economice europene. Anexă statistică. Comisia Europeană, noiembrie 2018.

3.8. CESE consideră că este necesar să se depună mai multe eforturi și să se stabilească un nivel mai ridicat de coerență între FEIS (și, respectiv, programul InvestEU) și cu celelalte programe de investiții ale Uniunii Europene și ale statelor membre. Acest lucru va contribui la promovarea sinergiilor necesare și la evitarea duplicărilor între programe.

3.9. Investițiile stimulate public ar trebui să fie direcționate către obiective precise care sunt stabilite în mod clar și strategic la nivel european, pentru a îndeplini obiectivele strategice ale Uniunii. Domeniile care vor fi sprijinite sunt enumerate la punctul 1.2 din prezentul document. Din această perspectivă, CESE consideră că ar fi necesar ca FEIS și viitorului program InvestEU să li se furnizeze orientări suplimentare, în special în ceea ce privește alocarea sectorială a creditelor.

3.10. Mai precis, în ceea ce privește Planul de acțiune al Comisiei Europene privind finanțarea creșterii durabile, instituirea urgentă a unui sistem de clasificare unificat și a unor indicatori pentru identificarea gradului de performanță în materie de durabilitate trebuie să se bazeze pe o înțelegere holistică a impactului activităților și investițiilor economice asupra durabilității mediului și asupra eficienței resurselor, precum și asupra obiectivelor sociale și de guvernanță, în conformitate cu ODD ale ONU și cu Concluziile Consiliului European din 20 iunie 2017. Această abordare ar trebui să îi ajute pe investitori să își canalizeze fluxurile de investiții către activități durabile, care să permită punerea în aplicare a Agendei 2030 într-un mod complet, cuprinzător, integrat și eficace ⁽⁶⁾.

3.11. Planul Juncker inițial prevedea o garanție sau o măsură de protecție în valoare de 21 de miliarde EUR pentru a mobiliza până la 315 miliarde EUR. În programul InvestEU, Comisia propune o măsură de protecție de 38 de miliarde EUR (+ 9,5 miliarde EUR de la parteneri financiari) pentru a mobiliza până la 650 de miliarde EUR. La prima vedere, inițiativa InvestEU dublează puterea planului Juncker și, în plus, permite statelor membre să angajeze până la 5 % din alocările lor pentru politica de coeziune pentru cele patru compartimente de garanție. CESE salută acest instrument îmbunătățit, dar consideră că angajarea a 15,2 miliarde EUR, care reprezintă 1,2 % din următorul CFM, nu este adecvată pentru realizarea obiectivului de a readuce investițiile la nivelul anterior crizei. Un angajament de 2 % (25,5 miliarde EUR), de exemplu, ar putea mobiliza investiții publice și private suplimentare de peste o mie de miliarde EUR.

3.12. Este necesar să fie promovată și sprijinită participarea întreprinderilor și consorțiilor europene la licitații și proceduri de achiziții publice internaționale. Domeniul de aplicare al programului InvestEU ar putea fi extins pentru a acoperi toate zonele geografice și pentru a furniza garanții întreprinderilor europene care investesc în afara UE. Aceasta ar putea fi prima reacție de natură practică la inițiativa „O centură, un drum”.

4. Observații specifice

4.1. CESE recomandă să se acorde atenția cuvenită înlăturării obstacolelor de la nivel național și regional, în conformitate cu principiul subsidiarității.

4.2. CESE invită Comisia Europeană să stabilească în mod clar și fără echivoc posibilitățile pentru integrarea FEIS, a viitorului program InvestEU și a fondurilor ESI. Propunerea de regulament se referă în numeroase rânduri la sinergii între capitolele și programele CFM, dar realitatea acceptă mult mai puțin aceste sinergii. Practica actuală limitează posibilitatea de a combina FEIS cu fondurile ESI. CESE consideră că nu este de dorit să se continue pe această linie și sugerează să se stabilească reguli clare care să permită utilizarea pentru același proiect a fondurilor ESI (sub forma unui grant) și a FEIS (sub forma unui instrument financiar).

4.3. CESE invită Comisia Europeană să analizeze în mod cuprinzător investițiile atunci când sprijină o extindere a FEIS. Statele membre trebuie să fie capabile să dispună de resursele fiscale necesare pentru investiții publice. Întrucât cheltuielile sunt legate în mod invariabil de veniturile fiscale în conformitate cu normele fiscale actuale ale Uniunii Europene, Comisia Europeană trebuie să fie lider în ceea ce privește acțiunile ferme, bazate pe instrumente eficiente, care să combată evaziunea fiscală, evitarea obligațiilor fiscale, spălarea banilor și activitatea ilegală a paradisurilor fiscale. Printre acestea se numără eliminarea concurenței fiscale neloiale, care este practicată în prezent de unele state membre care favorizează planificarea fiscală agresivă a întreprinderilor multinaționale.

4.4. Anumite tipuri de investiții, cum ar fi cele în infrastructura publică, pot fi realizate mai eficient și cu un cost mai mic pentru societate dacă se utilizează sectorul public în locul parteneriatelor de tip public-privat. În acest caz, Comisia Europeană este încurajată să permită statelor membre să investească suficient fără a reduce cheltuielile sociale. Conform teoriei și practicii raționale consacrate în materie de finanțe publice, generațiile viitoare care beneficiază de investițiile actuale ar trebui să plătească o cotă justă din finanțarea respectivă prin emiterea de obligațiuni de stat în prezent. Dacă investițiile publice ar urma să fie finanțate exclusiv de generația actuală, prin impozite mai mari sau cheltuieli publice mai mici, aceasta s-ar confrunta cu o sarcină excesivă în prezent. În practică, acest lucru înseamnă ca Pactul de stabilitate și de creștere să devină mai flexibil prin așa-numita „regulă a echilibrului bugetar”: calcularea obiectivelor de deficit public nu va justifica cheltuielile cu investițiile publice. O abordare flexibilă a punerii în aplicare a PSC recent modificat, introdusă de Comisie în 2014, a avut efecte pozitive asupra creșterii economice. Aceasta ar trebui să fie menținută și orientată către investiții de mare interes public.

⁽⁶⁾ A se vedea (2019)0325 Rezoluția legislativă a Parlamentului European din 28 martie 2019 referitoare la propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru de facilitare a investițiilor durabile [COM (2018) 0353 – C8-0207/2018 – 2018/0178 (COD)].

4.5. Reforma UEM poate asigura guvernarea necesară unei politici de investiții adecvate. În special, finalizarea uniunii bancare și a uniunii piețelor de capital, prin punerea în practică a instrumentelor lor, poate ajuta la finanțarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor. CESE consideră că aceasta este o urgență și regretă întârzierile generate în acest sens de Consiliul European.

4.6. CESE consideră că ar fi necesar să se furnizeze orientări suplimentare privind alocarea sectorială a ajutorului în cadrul FEIS și viitorul program InvestEU. În opinia Comitetului, investițiile ar trebui direcționate cu prioritate către trei sectoare: (a) construirea unui model economic european ecologic și digital, (b) cercetarea, dezvoltarea și inovarea și (c) educația și formarea. Pentru a asigura o tranziție echitabilă către un model ecologic și social viabil, investițiile de natură socială ar trebui să fie promovate în conformitate cu recomandările grupului la nivel înalt privind investițiile în asistență și sprijin social ⁽⁷⁾.

4.7. Auditurile realizate de Curtea de Conturi Europeană (CCE) și de Banca Europeană de Investiții (BEI) pe un eșantion de proiecte din cadrul Componentei pentru infrastructură și inovare (IIW) au sugerat că aproximativ o treime dintre proiecte ar fi putut să fie finanțate integral din alte surse decât FEIS. Promotorii proiectelor aleg FEIS în principal datorită unui cost de finanțare mai mic și parțial datorită unei scadențe mai îndelungate a creditorilor.

4.8. Faptul că un proiect realizat prin intermediul altor surse de finanțare decât FEIS este considerat un proiect adițional în raport cu FEIS este echivalent cu interpretarea comună, netehnică a conceptului de adiționalitate. Aceasta ridică întrebări cu privire la relevanța pe care o are pentru economia reală definiția și aplicarea practică a adiționalității în contextul Regulamentului privind FEIS și a punerii lui în practică. Aceasta poate submina credibilitatea FEIS, care este un fond foarte necesar. Prin urmare, pentru a asigura efectul maxim al FEIS asupra economiei reale și pentru a încuraja încrederea publicului larg în acest fond, CESE consideră că FEI ar trebui să își concentreze activitățile în principal asupra unor proiecte care sunt cu adevărat adiționale în sensul că nu ar fi fost realizate în absența finanțării prin FEIS.

4.9. Astfel cum a observat Curtea de Conturi Europeană, metodologia utilizată pentru a estima investiția mobilizată a exagerat, în unele cazuri, măsura în care sprijinul în cadrul FEIS a indus în mod efectiv investiții adiționale în economia reală. În plus, CESE consideră că Comisia Europeană ar trebui să urmeze recomandarea Curții de Conturi Europene de a elabora indicatori de performanță și de monitorizare comparabili pentru toate instrumentele financiare ale UE, precum și garanții bugetare pentru a crește transparența și capacitatea de a evalua rezultatele acestora.

4.10. Astfel cum a observat CCE, FEIS a înlocuit, de asemenea, parțial finanțarea din alte instrumente financiare ale UE gestionate la nivel central, în special în domeniul transporturilor și al energiei. Încurajăm Comisia și BEI să țină seama de eventualele viitoare suprapuneri ale operațiunilor din cadrul instrumentelor financiare ale FEIS, ale Componentei pentru infrastructură și inovare și ale fondurilor structurale și de investiții europene.

4.11. Pentru a asigura o evaluare adecvată a investițiilor mobilizate în cadrul FEIS, CESE încurajează Comisia Europeană să conceptualizeze în mod sistematic colectarea datelor care este necesară pentru a efectua analiza statistică *ex post*, în vederea evaluării estimărilor *ex ante* privind multiplicatorii ale proiectelor individuale. Acest lucru poate contribui la îmbunătățirea viitoarelor calcule *ex ante*.

4.12. CESE recomandă ca, în plus față de Platforma europeană de consiliere în materie de investiții (care este destinată în principal sprijinirii proiectelor mari de investiții care au o valoare adăugată europeană clară), să funcționeze și o rețea de birouri consultative naționale și regionale, pe baza unei metodologii și a unei interpretări consecvente în UE, care să furnizeze servicii de consultanță în special IMM-urilor și proiectelor lor care vizează într-o mai mare măsură nivelul regional.

4.13. CESE reamintește necesitatea de a supune proiectele unui test privind eligibilitatea pentru finanțare rambursabilă prin intermediul instrumentelor financiare și recomandă Comisiei Europene să instituie o platformă a experților. În acest sens, trebuie să fie respectate trei cerințe de bază pentru instrumentele financiare: eficacitatea (care este asigurată de administratorul acestor fonduri, care își îndeplinește sarcinile de serviciu, servind astfel interesul public într-un mod diferit din punct de vedere calitativ față de granturi); utilitatea (care se bazează pe legitimitatea fiecărui program sau a unei părți din acesta care este alocată instrumentelor rambursabile) și durabilitatea dimensiunii lor economice, sociale și de mediu (care se bazează pe definiția principiului conform căruia instrumentele reînnoibile ar trebui să fie rambursabile).

(7) Investing in Social Care & Support. A European Imperative (Investiții în asistență și sprijin social. Un imperativ european).

4.14. Regulamentul privind FEIS nu stabilește criteriile privind repartizarea geografică pentru garanțiile pe care le acordă. Acesta stabilește faptul că garanțiile sunt guvernate de cerere. Totuși, pentru cadrul de infrastructură și inovație, Comitetul director al FEIS a stabilit o diversificare geografică orientativă și o limită a concentrării geografice. Pentru cadrul dedicat IMM-urilor, regulamentul nu stabilește limite ale concentrării. Comitetul este ferm convins că Planul de investiții pentru Europa și viitorul program InvestEU trebuie să fie instrumente favorabile convergenței economice și sociale, și nu divergenței dintre statele membre. Deși informațiile prezentate de Comisia Europeană indică faptul că tendința către concentrare geografică a fost corectată parțial în 2018, problema este suficient de importantă pentru a se adopta orientări politice și modificări în materie de reglementare pentru a înceta această situație. Ca modalitate de îmbunătățire a situației, Comitetul salută instituirea de bănci și instituții naționale de promovare în țări în care acestea lipsesc, pentru a coopera cu FEIS și BEI, și încurajează toate statele membre să ia această măsură.

4.15. CESE subliniază că, în special în următoarea perioadă de programare a cadrului fiscal, va fi mai important ca instrumentele financiare să dispună de o funcție specifică pentru un scop specific și ca normele propuse să vizeze o gamă largă de combinații între acestea, deschizând astfel calea către furnizarea de soluții adaptate la proiectele individuale. Instrumentele financiare nu sunt omogene în ceea ce privește tipul lor, iar unui anumit tip de proiect i se pot alocă un împrumut, o garanție, o infuzie directă de capital sau obligațiuni pentru finanțarea proiectelor. Atunci când se utilizează aceste instrumente, în practică ar trebui să se acorde prioritate soluțiilor adaptate, deoarece chiar prin acestea poate fi valorificat pe deplin potențialul instrumentelor financiare.

4.16. Dacă reformele structurale sunt considerate importante în general pentru a obține un nivel mai mare de investiții, este necesar ca acestea să fie descrise în mod explicit și detaliat. Mai multe ajustări structurale și reforme din perioada politicilor de austeritate din țările participante la program au adâncit deficiențele în domeniul cererii private și publice, au condus la creșterea șomajului, au crescut incertitudinea și au scăzut venitul gospodăriilor și vânzările preconizate ale firmelor. Prin urmare, acestea au contribuit la o creștere a decalajului în materie de investiții. CESE recomandă, în consecință, să fie promovate reforme care: (a) îmbunătățesc mediul de afaceri, (b) facilitează finanțarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor, (c) cresc productivitatea, (d) promovează cercetarea, dezvoltarea, inovarea și formarea, (e) promovează crearea de locuri de muncă de calitate, (f) consolidează negocierea colectivă și dialogul social la nivel european și național, (g) consolidează cererea internă, (h) cresc reziliența economică și (i) permit un nivel adecvat de investiții publice, de exemplu, prin crearea unor capacități de planificare eficiente în cadrul sectorului public.

4.17. Pe lângă necesitatea de a îmbunătăți sinergiile dintre programele de investiții ale UE și ale statelor membre, este necesar, de asemenea, să se promoveze în rândul cetățenilor realizările acestor programe: se preconizează că aproximativ 945000 de IMM-uri vor beneficia de FEIS și multe altele de programul InvestEU. IMM-urile beneficiare trebuie să fie informate cu privire la sprijinul primit din partea UE, de exemplu printr-o declarație clară în contractul de finanțare, precum și prin utilizarea siglei Uniunii Europene în contract.

Bruxelles, 19 iunie 2019.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER